

MLL:n lausunto koskien hallituksen tiedonannon valmistelua yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa

1. **Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?** Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) pitää välttämättömänä jatkaa Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmaa alkaneella hallituskaudella. MLL korostaa, että ohjelma on kokonaisuus ja se tukee yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä kokonaisvaltaisesti ja tätä lähestymistapaa tulee jatkaa. Toimeenpanoon tulee osoittaa voimavaroja, jotta ohjelmalla on vaikuttavuutta. Lapsuus- ja nuoruusiän eriarvoisuutta tulee kaventaa järjestelmällisesti, koska lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuva ryhmä ja lapsuus ja nuoruus luovat pohjan koko elämälle. Syrjinnän kieltäminen ei ole vain passiivinen velvollisuus, joka kieltää kaikenlaisen syrjinnän, vaan se edellyttää aktiivisia toimenpiteitä sellaisten tilanteiden korjaamiseksi, joissa esiintyy eriarvoisuutta. Tarvitaan yhdenvertaisuutta edistävää lainsäädäntöä, käytäntöjä ja asenteisiin vaikuttamista sekä voimavaroja eriarvoisuuden kaventamiseksi.

Yhteiskunnan eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja purkaminen (tavoite 1) on perusta yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi. Eriarvoistavien rakenteiden tunnistamisen ja purkamisen tulee olla jokaisen hallituksen tavoitteena, ja toimia eriarvoistavien rakenteiden tunnistamiseksi ja purkamiseksi tulee toteuttaa aktiivisesti. Lapsiin ja nuoriin tulee kohdistaa erityistä huomiota. Lapset ja nuoret ovat haavoittuva ryhmä, joka tarvitsee yhteiskunnan erityisiä toimia myös rasmin ja syrjinnän torjunnassa. Monet maahanmuuttotilanteet tai muihin vähemmistöryhmiin kuuluvat lapset ja nuoret kokevat rasismia. Yhdenvertaisuussuunnittelua tulee vahvistaa ja tukea. Tämän toteutuminen edellyttää viranomaisten yhdenvertaisuusosaamisen vahvistamista eri tasoilla (tavoite 3). Tarvitaan systemaattista yhdenvertaisuuskoulutusta, jossa lapsen oikeuksien näkökulma on mukana. Organisaatioiden johdon sitoutuminen yhdenvertaisuusosaamisen vahvistamiseen on tavoitteen toteutumisen kannalta olennaista. Vihapuhe on lisääntynyt ja koventunut erityisesti sosiaalisessa mediassa ja muualla verkossa. Myös lapset ja nuoret kohtaavat ja joutuvat vihapuheen kohteeksi, mikä on erittäin haitallista heidän hyvinvoinnilleen ja kehitykselleen. Puuttuminen vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä (tavoite 7) onkin erittäin tärkeää ja ajankohtaista.

2. **Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?** Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi tarvitaan toimia laaja-alaisesti yhteiskunnan eri sektoreilla. MLL korostaa lasten ja nuorten näkökulman huomioon ottamista eri toimenpiteissä. Esimerkiksi yhdenvertaisuussuunnittelun ulottaminen varhaiskasvatuksen toimintayksiköihin oli tärkeä uudistus. Kansallisella lapsistrategialla on ollut myös tärkeä rooli yhdenvertaisuuden edistämiseksi lasten osalta. Strategian toimeenpanossa on ollut useita yhdenvertaisuutta tukevia toimenpiteitä, kuten lapsen oikeuksien verkkokoulutuskokonaisuus (eOppiva).
3. **Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?** Oikeus syrjimättömyyteen ja yhdenvertaisuuteen on perus- ja ihmisoikeus. Ihmisoikeuksien valvontaelinten ratkaisut ja suositukset tulee huomioida julkisen vallan päätöksenteossa ja toiminnassa. YK:n lapsen oikeuksien komitean päätelmät ja suositukset Suomelle julkaistiin kesäkuussa ja niissä on useita yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseen liittyviä toimia, kuten esimerkiksi rasmin,

vihapuheen ja viharikosten torjunnan vahvistaminen. Komitea edellyttää, että Suomi edistää haavoittuvassa asemassa olevien ja syrjinnälle alttiille lapsiryhmien yhdenvertaista toteutumista.

4. Valtiolla ja muulla julkisella vallalla (kunnat, hyvinvointialueet ja muut julkisen vallan toimijat) on velvoite kunnioittaa, suojella ja toteuttaa ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia. Syrjinnän ehkäisemisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten moninaisiin tilanteisiin ja taustoihin, kuten maahanmuuttotaustaan, etniseen tai alkuperäiskansataustaan, vammaisuuteen, neurokirjon erityispiirteisiin, sijoitettujen lasten ja nuorten tilanteisiin sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöasemaan.

MLL pitää erittäin tärkeänä, että lainvalmistelussa, valtion talousarvion valmistelussa ja muussa valtiovallan päätöksenteossa sekä hyvinvointialueiden ja kuntien päätöksenteossa arvioidaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvat vaikutukset. Yhdenvertaisuusnäkökulman huomioon ottaminen on tärkeä osa vaikutusten arviointia. Lapsivaikutusten arvioinnissa tuleekin kiinnittää erityistä huomiota heikommassa asemassa oleviin ja vähemmistöryhmiin kuuluviin lapsiin ja nuoriin. Syrjinnälle alttiina oleviin ryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten kuuleminen ja heiltä kerätyn tiedon hyödyntäminen on keskeistä yhdenvertaisuuden edistämisessä. MLL pitää välttämättömänä, että yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen on keskeisellä sijalla kaikessa hallituksen päätöksenteossa. Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelman jatkaminen ja kansallisen lapsistrategian aktiivinen toimeenpano tukevat tätä.

Helsingissä 10.8.2023

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Esa Iivonen
johtava asiantuntija